

29. Szövegértés, szövegalkotás 2.

1. Az alábbi ábrában nyolc mai költő vezetéknevét rejtettük el. Keresd meg őket!

K	B	C	S	H	A	T	Á	R	D
A	A	C	S	Z	S	E	S	Z	D
R	Á	R	Y	T	T	P	E	Ü	Ü
A	P	Q	Y	N	O	E	I	F	Ü
F	Y	G	A	N	I	T	R	A	P
I	Ó	M	N	Ó	Ó	R	O	G	E
Á	C	S	O	Ó	R	I	D	G	T
T	Z	B	A	W	V	Ü	N	Y	Ó
H	Á	Z	S	Ó	R	R	A	V	C
X	Y	L	K	J	I	I	T	H	Z

2. Összekevertük Tandori Dezső *József Attila „ma”* és Parti Nagy Lajos *Őszológiai gyakorlatok* című művének egy-egy részletét. Válogasd szét úgy, hogy értelmes szöveget kapj! Melyik régebben tanult versekre utalnak a szakaszok?

ebbe beleegyön.
én, aki itt e sorokat rovom.
istenudja hogy mi okból
itt van az ősz itt van újjé
jövök haza a kioszkból

Korszerűlen vagyok. Nem is vagyok „ma”,
mint kiköcsöl az életem
s húzgálom a zörgő avarban
s szép mint mindig énekelem
Vagyok csak a múltakat sokszorozva,

3. Olvasd el az alábbi szöveget a posztmodernről! A mondatok utáni vonalakra értelemszerűen rajzold az alábbi jelek valamelyikét!

√	az olvasottak megegyeznek előzetes ismereteimmel vagy feltételezéseimmel
-	az olvasottak ellentmondanak előzetes ismereteimnek vagy feltételezéseimnek, illetve eltérnek azokról
+	az olvasottak új információt tartalmaznak számomra
?	az olvasottak további kutatásokra vagy kérdésekre ösztönöznek
*	az olvasottakról kiegészítő információ jutott eszembe

A posztmodern meghatározása nem egyszerű feladat. A kialakulása az 1970-es évekre lehetőséget nyújt. Jelentése: a modern utáni. A kifejezés tehát jellemez egyfajta kortudatot, amelyben jelen vannak még a modernség egyes elemei: a hagyományos (klasszikus) világkép válsága, ebben az egyén helyzete és a nyelvi kifejezhetőség korlátozottsága. A posztmodern a modernizmus, elsősorban az avantgárd kritikájával nyer létjogosultságot. Jellemzője a szövegek közöttiség (intertextualitás), azaz az író/költő a művében egy korábbi szöveget célzás szerűen vagy szó szerinti felhasznál. Ezáltal megkérdőjelezi az eredetiség fogalmát, és az arra való törekvés szűkszerűségét. A posztmodern nyelvsemlelet miatt előtérbe kerül a szöveg poitikai megformáltsága. Az epikában a történet helyetti szövegek újrajrása, újraértelmezése, szövegek közötti kapcsolatok keresése uralkodik.

4. Foglald össze az előző feladatban szereplő szöveg tartalmát három mondatban!

3. Párisban járt az Ősz – Szövegértés, szövegalkotás

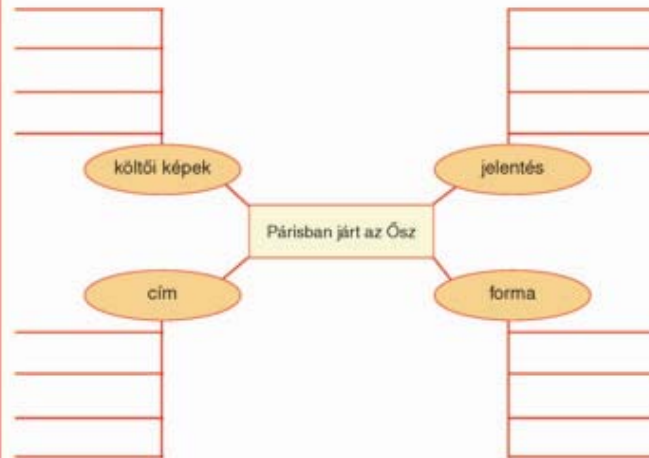
1. Mennyire illik a halál gondolata a képhez? Milyen az ábrázolt utca hangulata? A válaszodat indokold is meg!

2. Készíts a vers szövege alapján olyan tájképet, amelyen szerepel minden fontos részlet!

3. Írj mindegyik versszak mellé egy szerinted odaillo igét és melléknevet! Magyarázd is meg választásodat egy-egy mondattal!

4. Töltsd ki az alábbi gondolatterképet!

12. Nem tudhatom... – Szövegfeldolgozás

1. Magyarázd meg az alábbi kifejezéseket értelmes, kerek mondatokkal!

- „messzeringó gyerekkorom világa”
- „jelt nem ír hazánkra újból a béke ujjá”
- „vöröslő fájdalom”
- „Ki gépen száll fölébe, annak térkép e táj”

2. Írj egy ötsoros Radnóti művéről az alábbi szempontok alapján!

- Az első sor a téma egyszavas leírása (főnév).
- A második sor a téma kétszavas leírása (két melléknév).
- A harmadik sor a témával kapcsolatos cselekvéseket fejez ki három szóban (igék vagy igenevek).
- A negyedik sor négyzavas kifejtés a témával kapcsolatos személyes érzésekről, gondolatokról.
- Az ötödik sor az első egyszavas szinonimája, mely a téma lényegét fejezi ki.

3. Töltsd ki a táblázatot! Írd be a látvány elemeit az egyik oldalra a pilóta szemszögéből, a másikra Radnóti nézőpontjából!

Pilóta	Magyarország	Radnóti

4.

A kép segítségével próbáld beleélni magad annak a helyzetébe, aki rettegve várja a bombázást, mert nem tudja, hogy túléli-e! Írj levelet egy biztonságos országban élő barátodnak! Meséld el részletesen, hogy mit kellett átélned, milyen érzések támadtak benned a légitámadás alatt!

16. Légy jó mindhalálig – Szövegértés, szövegalkotás 1.

1. Egészítsd ki az alábbi egérrágtá szöveget!

De egészen odavolt a... A két aztán eldugta a lá... titkos fiókjába. A ládája ugyanis a nagyapja hajdani kocsiládája volt... Pátkára járt dláknak, persze az édesanyjának az... ennek a ládának volt egy titkos fiókja. Le lehetett nyitni a rendes bal oldali fióknak a fenekét, mert dup... keje volt, s abba bele lehetett tenni a pénzt vagy kisebb... gyakat, s úgy volt a zárója is csindlva, hogy két pálcát kellett benne jobbra-balra tolni, s akkor... t, de azt senki se ismerte volna... aki nem tudta, hogy az titkos... tétben ő ebbe a fiókba dugta be a kését... tudta, hogy azt a fiókot nem fogja kinyitni többet, míg csak haza nem kell menni.

2. Fogalmazd meg négy-öt összefüggő, kerek mondattal, hogy miért nem érzett lelkiismeret-furdalást Misi a kés miatt!

3. Foglald össze a reskontóval történetek öt vázlatpontba, majd a vázlatpontokat egy-egy szóba!

4. Készíts képzeletbeli interjút Misivel azután a földrajzóra utáni szünetben, amikor egyest kapott, pedig csak egyszer szólalt meg! Próbáld meg tudni, hogy miért nem volt hajlandó megszólalni, noha tudta a kérdésekre a választ! Tudd meg, hogy milyen gondolatok motoszkáltak a fejében a katedra mellett állva! Kérdezd meg, hogyan vélekedik a Szegedi–Gimesi összecsapásról!

20. Ábel a rengetegben – Szövegalkotás, kommunikáció

1. Állítsd helyre az egérrágtá szöveget!
- „Amíg azon gondolkodom, hogy mit tehetnék erre, addig apám kiment a házból. Hamar felöltöztem, s megittam egy kecsketejt. Aztán gondoltam, hogy kilátok én is az udvar felé, hogy lám, mi készül. Ahogy a szobából kiléptem, mindjárt megtaláltam ott a szebbik átalvetőnket: meg volt púposra rakva, és oda volt támasztva a falra. Odamentem, s néztem. Mindenféle edények voltak benne, és házi felszerelés. Tudtam, hogy az én számomra gondoskodni kell, hadd legyen fenn a Hargitán mindenem, ami kell. S ahogy néztem ezt a gondosságot, egyszerre bélepett az erdei vadászgondolata, s a lábaim úgy hűltek, hogy le kellett ugranom az átalvető mellől a földre.”

2. Készíts két-három mondatból álló humoros szöveget a képhez a regény alapján!

3. Töltsd ki a jellemterképet! Ábel négy legjellemzőbb tulajdonságát írd be a számmal jelölt helyekre, majd mindegyik tulajdonságához kapcsolj három-három értevel, amellyel alátámasztod állításodat!

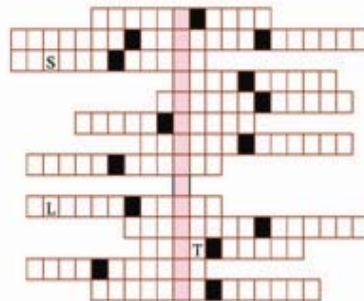
4. Írj könyvismertetőt a regényről az alábbi szempontok alapján!
- a cím magyarázata
  - a regény rövid ismertetése
  - a fontos részletek kiválasztása
  - a kedvenc részlet tömör leírása
  - a könyvválasztás indoklása
  - mi tetszett a könyvben, és miért

27. Egy mondat a zsarnokságról – Szövegfeldolgozás

1. Számозással állítsd sorrendbe az alábbi kifejezéseket a versben való előfordulásuk szerint!
- bíró, gázfolyás, gyár, gyufaszál, kézfogás, kárpád, opera, tükör, vallatás, vonat

2. Az alábbi írók, költők, publicisták a Magyar Írószövetség tagjai voltak 1956-ban. November 2-án az ő írásaikból állították össze azt a folyóiratot, amelyben az *Egy mondat a zsarnokságról* című Ilyés-vers is megjelent. Helyezd el a neveket a megfelelő sorokba, s így megtudhatod, melyik kiadványról van szó!

Benjámín László
Déry Tibor
Füst Milán
Ilyés Gyula
Jobbágy Károly
Kassák Lajos
Kónya Lajos
Németh László
Pálóczi Horváth György
Szabó Lőrinc
Tamási Áron
Tamási Lajos
Zelk Zoltán

3. Ilyés Gyula 1950-ben írta meg ezt a verset, ám csak 1956-ban jelent meg. A költő emlékezetből írta le, így néhány helyen megváltoztatta az eredeti művét. A következő két idézet példa az eltérésekre. Keresd meg az interneten vagy a könyvtárban a költemény mindkét változatát, s gyűjtsd össze az eltéréseket! Melyik a hosszabb? Miért?

„...a száj elé kapott ujj
=psz!=-jében, hogy ne mozdulj...”
(1950)

„...a száj elé hulltan
pisszt jelző ujjban...”
(1956)

4. Hogyan befolyásolja a zsarnokság az emberi életet? Gyűjtsd össze és rendszerezd az alábbi gondolkodástérképbe a magánéletre és a közéletre vonatkozó költői képeket! Az ábrát kiegészítheted a saját szempontjaidal is!

